

izazov novog predela

milton ejkorn

U ULICI SVETOGA URBANA

Soba je moja veća od mrtvačkog sanduka
ali ne i baš tako dobro skovana.
Ono dvoje, levo, piju, a
u dva ujutro stari se dere
kako će se vratiti u Rusiju.
Okolo pet, on ili žena njegova usukana,
povraćaju pare za povratak.

Nastojnik (plata, pet nedeljno
plus jednosoban stan,
peć u kuhinji) živi
sa nasmešenom lutkom jednom,
a dve devojčice, zbog skučenosti,
u sirotištu su.
Preko praznika one dolaze u posetu,
razočaranih lica.

Na gornjem spratu crnkinja mladana
odgovara telefon, pevuši ime moje
glasom pokvarenog anđela.
Ona menja momke
ko filmove, svakog vikenda.
Za sobu ne plaćam mnogo, a
kad severac dune
navlaćim kaput
da bih napisao ovu pesmicu gorku.

Za uspomenu na Tomija, Siroče, Koji
beše otet od njegove Voljene Pomajke, Katerine,
Ispunivši tako Pogodbu Između Crkvi
Nije ni čudo što je dečak usanjao čudovišta
rogata i grozna, kako muču i dozivaju ga,
proganjaju, škakljaju i ujedaju; nije ni čudo
što su one očiće bez dna blenule u
prozor na drugom spratu, njihova blaga površ
sneva surove apstrakcije odraslih;
nije ni čudo što je tu i ono praistorijsko biće
gugutavog
golubijeg glasa, preveliko za skrivanje u pojati:
nije ni čudo što se probudio sa užasom zastalim
u grlu poput riblje kosti, da bi se opet ščućurio
u pomrčini punoj spodobu.

Nisam siguran da li je mržnja oklop ljubavi;
kojoj je strani pristupio, ako je uopšte pristupio: ali
kad je naučio da mrzi, ona snoviđenja nestadoše.

ŠAH

Tvorevina je to, ali kad materija
dobije oblik, kad beše obojena
bojama noći i ljudske krvi,
isklesana u likove moćnika,
ona ovlada sopstvenim zakonima, potezi
i njihovo delovanje bez ikakve veze
sa zamagljenom vizijom njenog tvorca.

A ipak, sredstvo, vizija je potrebna
u svesti igrača, onaj
odraz kvadrata i lažnih ljudi
u pokretu, gradeći smisao koji
mora u sebi posedovati istinu i sopstveni napredak
ili će propasti na surovom ploči.

Ono što je sudbonosno nije vizija već
zamena vizije tvrdom tablom,
osećaj božanske moći dok barataš
ljudima onako kako ti najbolje odgovara, da
izbegneš ili prefinjenom strašću porekneš
nemilosrdne zakone, ljudsku moć.

Milton Ej Korn (Milton Acorn) rođen 1923. u Šariottaunu, ostrvo Princ
Edvard, Kanada. Učestvovao je u drugom svetskom ratu, u kojem je
teže ranjavan. Nakon povratka u Kanadu, postaje stolar, da bi se kas-
nije, 1956. potpuno posvetio pisanju poezije.

Knjige pesama:

In love and anger (U ljubavi i besu), 1956: The brain's the target (Mo-
zak je cilj), 1960: Against a league of liars (Protiv lige lažova), 1960:
Jawbreakers (Teško izgovorljive reči), 1963: I've tasted my blood
(Okušah i svoju krv), 1969: I Shout love and on shaving off his beard
(Uzvikujem ljubav i o brijanju njegove brade), 1971: More poems for
people (Još pesama za narod), 1972: The island means Minago
(Ostrvo znači Minago), 1975: Jackpine sonnets (Soneti crnobora)
1977: Captain Neal Mac Dougal and the naked goddess (Kapetan Nil
Mek Dugal i gola boginja), 1982: Dig up my heart: selected poems of
Milton Acorn 1952 - 1983 (Iskopaj moje srce: odabrane pesme Mil-
tona Ej korna 1952 - 1983), 1983.

margaret atvud

GAZDARICA

Ovo je gazdaričina loga.

Ona je
sirovi glas
raspušten po sobama ispod mene,

beskrajno kokošije
rečkanje dole niže
misao u ovoj kući liči na
plamsaj krvi u glavi.

Ona je svuda prisutna, nametljiva kao mirisi
što naviru ispod praga;
ona predsedava mome
oskudnom obedu, baca
svetlost što zaslepljuje oči.

Od nje iznajmljujem vreme:
ona s treskom zatvara
moje dane, kao vrata.
Ništa ne pripada meni
a kad snevam o
smelom bekstvu kroz sneg
zateknem samu sebe kako koračam
uvek po širokom licu
što pripada toj zemljo -
posedici, i budim se, sa krikom na usnama.

Ona je masa, čvor
otekao u prostoru. Iako pokušah
pronaći neki način kako da je
zaobiđem, čula su mi
zakrčena prizorom
i nisu u stanju kroz nju išta videti.

Ona stoji tu, glasna činjenica
zeprečila mi put:
neporomenljiva, gromada
onog što je stvarno,

čvrsta ko slanina.

UTAPANJE I SMRT SINA MLAĐANOG

On, koji je oplodio uspešno
opasne reke sopstvenog zavičaja
još jednom se otisnu

na pustolovni put
zemljom nad kojom sam lebdela
ali koju ne mogoh doći i proglasiti svojom.

Noge mu se okliznuše na obali,
matica ga prihvati;
našavši se zajedno sa ledom i kladama u vrtlogu
nadošle vode

on se otisnu u daleke krajeve,
njegove glava batisfera;
kroz tanke staklene mehure očiji

razgledao je, taj nepromišljeni pustolov
predele čudnije od onog Urana
gde svi već bejasmu i u sećanju ostade kod
ponekog od nas.

Desila se nezgoda; u vazduhu zarobljen,
visio je u reci poput srca.
Izvukoše utopljenika,

kamenu humku mojih planova i mapa budućnosti,
pomoću štapova i kuka
između podgurkivajućih klada.

Beš proleće, sunce je grejalo, mlada trava
ispravi se;
moje ruke su svetlucale od pojedinosti.

Nakon dugog puta bejah umorna od valova.
Moja noga udari o stenu. Usanjana jedra
padoše, poderana.

Posadih ga u ovoj zemlji
poput barjaka.

TO SU NEPRIJATELJSKI RASPOLOŽENI NARODI

1

S obzirom na istrebljenje životinja
širenje kanalizacije i straha
zagadenost mora, vazduha
skoro da i nema

morali bi biti pažljivi, morali bi
shvatiti upozorenje, morali bi oprostiti jedni
drugima

Umesto svega toga mi se ponašamo suprotno, mi
dodirujemo kao da napadamo,

pokloni koje donesemo
čak i dobronamerno mogu se
u našim rukama pretvoriti u
oružje, za maneuvre

2

Spusti mene - metu
koju čuvaš u dvogledu,
a ja ću zauzvrat predati

ovaj avionski snimak
(osetljivi delovi
tebe označeni crveno)
koji mi beše i te kako od koristi
Visi, sami smo na
usnulom polju, snegu
koji se ne može jesti ili zarobiti

3

Ovde nema armije
ovde nema novca

Hladno je i sve je hladnije

Potrebno nam je naše uzajamno
disanje, toplina, opstanak je
jedini rat
koji sebi možemo priuštiti, nastaviti

da koračaš pored mene, ostalo je tek toliko
vremena /ako uspemo samo
stići do onog
(možda) prošlog leta

Margaret Atvud (Margaret Atwood) rođena 1939. u Otavi, pokrajina
Ontario, Kanada. Završila studije engleskog jezika i književnosti na
Redklif koleđu, Harvard. Predavala je engleski jezik na više kanads-
kih univerziteta, a jedno vreme bila i predsednica Udruženja književ-
nika Kanade (1982 - 1983).

Knjige pesama:

The circle game (Igra kruga), 1966: The animals in that country (Živo-
tinje u toj zemlji), 1968: The journals of Susanna Moodie (Dnevnik
Suzane Mudi), 1970: Procedures for underground (Procedure po-
dzemlja), 1970: Power politics (Politika moći), 1974: Selected poems
(Odabrane pesme), 1976: Two - headed poems (Dvoglave pesme),
1978: True stories (Istinite priče), 1981.

džordž bouering

TRAVA

Moram vam opisati
tu smeđu travčicu
koja je dvadeset puta
ove godine, izvirivala
ispod
otapajućeg snega, negovala
sopstvenu verziju proleća
kao morski lav što izranja
iz vode, sunčani
odsaj, tu
smelu travčicu sunce će
ponovo spaliti
a ona će se opet javiti kao malehno
godišnje doba.

PLAVEŃNILO

Reka Bou
danas beše plava,
nebo,
Stenovite planine négde

u stvari, blato
utonulo,
led
nestao već od pre.

I ja bih tako postupio,
nestao u prošlosti
poput plave reke
u preriji.

MESEČEVA SENKA

Sinoć se duga
oko meseca

uspinjala tako tužnim koracima
dok sam se vraćao domu svome

bojom bejah okružen
oblak oko moje glave.

Ja sam mesec!
Strele lete ka meni!

Kližem se smrznut i bled
niz sledenu zemlju
Alberte zimi!

Jednu stranu okrećem
prema svetu,
još uvek čistu,
zagonetno žensko
muško životinjsko klupko
stenovito
što svetli pozajmljenom svetlošću

uljuljkujući u toj svetlosti
i drugu stranu
zaboravne vasioni!

Ja sam svetla suza
sunčeva

pun mesec, srebro,
ko osim mene zna
gde će sunce zaći?

U stanju sam da poučim
celu vasionu,

poučim srce
uplakano oko
bilo kojeg čoveka.

Pomakni se mesečinom –
obasjana zemljo, senko
bojne dvokolice.

Ide ka domu svome
zaboravivši gde bejah pre

tako tužnim koracima
moja senka ispred mene

zemljom, mesečeva senka
duga oko moga srca,
pitajući se gde se to u vasioni nalazim ja.

Džordž Bouering (George Bowering) rođen 1935. u Pentiktonu, pokrajina Britanska Kolumbija, Kanada. Završio studije istorije i engleskog jezika na Univerzitetu »Britanska Kolumbija«. Živi i radi u Vancouveru, kao predavač na Univerzitetu »Sajmon Frejzer«.

Knjige pesama:

Sticks and stones (*Kolje i kamenje*), 1963; *Points on the grid* (*Tačke na rešetki*), 1964; *The man in yellow boots* (*Čovek u žutom čizmama*), 1965; *The silver wire* (*Srebrna žica*), 1966; *Baseball* (*Bejzbol*), 1967; *Two police poems* (*Dve policijske pesme*), 1968; *Rock Mountain foot* (*Podnožje Stenovite planine*), 1968; *The gangs of Kosmos* (*Bande Kosmosa*) 1969; *Sitting in Mexico* (*Sedeći u Meksiku*), 1970; *Touch: selected poems 1960 – 1970* (*Dodir: odabrane pesme 1960 – 1970*), 1971; *Selected poems: particular accidents* (*Odabrane pesme: određene nezgode*) 1980; *Smoking mirror* (*Zadimljeno ogledalo*), 1982.

leonard koen

RAZLOG MOG PISANJA

Razlog mog pisanja je u tome
da stvorim nešto
tako lepo kao što si ti
Kad sam pored tebe
želim biti onakav junak
kakav sam želeo biti
kad imadoh sedam godina
savršen čovek
koji ubija

POKLON

Ti mi kažeš da je tišina
bliža miru nego pesme
a ako ti kao poklon
donesem tišinu
(jer tišinu ja znam) ti bi rekla

To nije tišina
to je još jedna pesma
i dala bi mi je nazad.

ZAČARANA LEPTOTICA

»Ti si smela«, rekoh Začaranoj lepotici,
»jer si se uspeła ovim stepenicama u moj dom,
ali, na žalost, tvoj čovek, Zaljubljeni princ, otišao je.«
»Ti ne znaš iz koje sam ja priče«, reče ona,
»mi oboje znamo ko živi u ovom vrtu.«
Pa ipak, tokom svih onih narednih noći
ona nije bila sigurna da li da me zove Zver ili Labud.

ONAJ KO JEDE MESO

Onaj ko jede meso
želi zagristi u nešto
Onaj ko ne jede meso
želi zagristi u nešto drugo
Ako vas ova razmišljanja zainteresuju čak i za jedan
tren
nema vam spasa

PITAM SE KOLIKO LJUDI U OVOM GRADU

Pitam se koliko ljudi u ovom gradu
živi u nameštenim sobama.
Kasno uveče kad gledam u obližnja zdanja
kunem se da vidim lice na svakom prozoru
kako me posmatra,
a kad se okrenem
pitam se koliko njih odlazi do stola
i sve ovo zapisuje.

Leonard Koen (Leonard Cohen) rođen 1934. u Montrealu, pokrajina Kvibek, Kanada. Završio studije na Univerzitetu »Mek Gil« Jedan je od najpopularnijih modernih kanadskih pesnika. Popularnost mu je dostigla vrhunac šezdesetih godina ovog veka, kada većina njegovih zbirki pesama izlazi iz štampe.

Knjige pesama:

Let us compare mythologies (*Poredimo mitologije*), 1956; *The spice box of earth* (*Zemlja u kutiji za začine*), 1961; *Flowers for Hitler* (*Cveće za Hitlera*), 1964; *Parasites of heaven* (*Rajski paraziti*), 1966; *Selected poems* (*Odabrane pesme*), 1968; *The energy of slaves* (*Snaga robova*), 1972; *Death of lady's man* (*Smrt zavodnika*), 1978.

džon njulov

KANADA

Žutilo naneseo četkicom preko pola sveta,
masa bez porekla čiji preci su
pola dana stari u blatu –

koja vajda od poetiziranja
kad ljudi gladuju – i
šta ja tu mogu, baciti

pileću kost negde u opštem pravcu
Kine, belo meso
još uvek na njoj – da li se još iko udebljao

od moga pisanja.
Ne ludujte.
Setite se samo šta istočnjački literata,

koji i sam napisao pesmu – dve
reče (o tebi): On je praznoglav i jeste.
Zaboravimo to. Od 15 njih 13

producersata Si-Bi-Si radija poseduju kreativnost.
Problem je u tome što ne znaju kuda s njom. Da li
ste
očekivali zaključak? Odjava programa. Ostavljam

poštenje u korist još jednog pića.
Želeo bih ukazati na to da vam je
dosadno.

AUTOSTOPER

Kuda si krenuo
tom crnom cestom? –

beše to u Alberti
među drvećem

gde drum krivuda
levo – desno

i u ogromnim cementnim zavojima
prilazi poznatom odmaralištu –

stajao si tu na
drumu i vetru,

severac je prolazio
kroz kosti tvoje dok si ti

prolazio zemljom
bez zastoja, samo bi

zaokrenuo na obali jednog mora
i krenuo opet na put,

osećajući se sigurnim među strancima
u jurećem autu.

ČOVEKOVA PLOVIDBA

Ti
ljudi plove
u svemiru kao
nesposobne ribe daleko

iznad bilo kojeg
šiljasto –
nevidenog drveća; daleko
iznad mrke zemlje smanjuju se

metali, keramika, plastika
ploveći u vidu neizmernih
brzina; majstorije
i tehničko đubre

svetlucaju
lako žmirkajući;
prostor je ogroman, nečujan,
mi smo mali,

smanjujemo se
to težine gramske,
brzo starimo;
ostavljamo naš

šest savremenih kanadskih pesnika

izmet za sobom
i to pored svih
naših mašina kao
podsetni –
k svima nama da
možemo otploviti
sa po –
kvarene zemlje, ravne
zemlje. Neko biće
moramo znati.
Da li bog vidi
šta imamo pokazati? –

delfini ne,
niti psi, naši glupi ljubimci,
ni topli
beli lutajući polarni

medved,
koji se
zagledao u stazu
ispod sebe, ne onu

sunčanu, tumarajući napred i nazad
u živom snegu
koji ga prati bilo –
gde da krene.

Džon Njulov (John Newlove) rođen 1938. u Redžajni, Kanada. Kanadska pesnikinja Margaret Atvud piše o Džonu Njulovu kao "jednom od najvažnijih mladih pesnika koji su se javili na engleskom govornom području Kanade". Živi i radi u gradiću Nelsonu, pokrajina Britanska Kolumbija.

Knjige pesama:

Grave sirs (*Ozbiljna gospoda*), 1962; Elephants, mothers and others (*Slonovi, majke i ostali*), 1963; Moving in alone (*Useljavajući se sam*) 1965; 1977; Black night window (*Prozor crne noći*), 1968; The cave (*Pećina*), 1970; Lies (Laži), 1972; The fatman, selected poems 1962 – 1972 (*Debeljko, odabrane pesme 1962 – 1972.*); 1977; The green plain (*Zelena ravan*), 1981.

majkl ondači

POTPIS

*Kola su ga vozila
utrkujući se sa jasnim mesecom
što leprša u krošnjama poput bele ptice.*

*Teško je pretvoriti reči u pesmu
kada se radi o tvom slepom crevu.
Ljuti me očitost,
svako poseduje ožiljak što gmiže
u tajnovitost kupačkog kostima.*

*Bejah prvo slepo crevo u porodici,
pokazalo se da moj brat
kome su prilepili stigmju
retke krvne grupe
u stvari boluje od čireva.*

Kiša je pljeskala dok sam se približavao bolnici.

*To traje samo sedam sekundi reče ona,
sveza mi noge,
ubode ruku.
Svi moji osećaji opstaše
do PET
i soba se zaklopi oko mene poput očnog kapka.*

*Noću se čuje harmonika,
svirala je zatim prati.
Ja sam svetac koji se preznojava
pun demerola i pilula za spavanje.
Čovek u oklopu od svetlog gipsa/ korača ka mojim
vratima, zatim prolazi.*

*Zamislite kišu
kako pada poput belih pčela na trotoar
zamislite Snajdera
opljenog poezijom i planinskim visovima*

*Tri sprata niže
moje slepo crevo
pliva u tegli*

Oh za ime sveta, biću pokopan širom Ontarija

VREME I OŽILJCI

*Devojka sa kojom ne progovorih
niti popih kafu već više godina
piše mi o jednom starom ožiljku.
Na njenom zglavku sneva, gladak i beo,
veličine pijavice.
Ja joj ga zadodoh
mašući novim italijanskim nožićem.
Pogledaj, rekoh okrećući se,
a krv prsnu po njenoj bluzi.*

*Žena moja poseduje ožiljke razbacane kao kapi
kiše
po kolenima i zglobovima nožnim,
ona spominje polomljena okna staklenog vrta,
a osim što zamišljam njene crvene noge
(Šagalova nimfa)
ja tom prizoru malo toga dodajem.
Sećamo se trenutaka vezanih za ožiljke,
oni zamrznu nevažne osećaje
i razdvoje nas od današnjih prijatelja.
Sećam se lica one devojke,
kako postaje sve šire i šire od iznenađenja.*

*I da li će ga
pred ljubavnikom ili mužem
skrivati ili isticati,
ili nositi na svom zglobu
tajnoviti sat.*

*A taj ožiljak kojeg se prisetih
predstavlja medalju za koju me ništa ne veže.*

*Sada bih te sreo
i pozeleo da ti taj ožiljak
onda beše zadat*

*svom onom ljubavlju
koja nikad ne postojашe između nas.*

KING KONG SREĆE VOLASA STIVENSA

*Uzmite dve fotografije –
Volasa Stivena i King Konga
(Da li je važno to što jedem banane dok ovo
beležim?)*

*Stivens je krupan, blag, bela kratka kosa
prugasta kravata. Sve osobine poslovnog čoveka
osim
tamnih debelih ruku, ogolelog mozga,
misli u njemu.*

*Kong tetura
zalutao na ulicama Njujorka opet
ikra besnih auta oko njegovih nogu.
Svesti nigde.
Prsti su od plastike, struja ispod kože.
On je pod komandom Metro-Goldvin-Majera.*

*U Međuvremenu V. S. u svom odelu
razmišlja o haosu razmišlja o odbrani.
U njegovoj glavi seme sveže boli,
njegova borba sa nečastivim,
urlik završene krvi
zlatni strah od umiranja.*

*Ruke ističu iz njegovog kaputa
poziraju u senci ubice.*

Majkl Ondači (Michael Ondaatje) rođen 1943. u Šri Lanki, a u Kanadu se doselio 1962. Završio je studije na univerzitetima u Torontu i Kingstonu, Kanada. Živi i radi u Torontu, kao predavač na koledžu.

Knjige poezije:

The dainty monsters (*Nežna čudovišta*), 1967; The man with seven toes (*Čovek sa sedam nožnih prstiju*), (1969; Rat jelly (*Pacovski žele*), 1973; There's a trick with a knife I'm learning to do: poems 1973 – 1978 (*Ima jedan trik sa nožem koji hoću da naučim: pesme 1973 – 1978*), 1979.

IZAZOV NOVOG PREDELA

Današnji kanadski pesnik suočava se sa problemima koji su u mnogim drugim zemljama sveta uglavnom prevaziđeni. Njegova imaginacija zaokupljena je pitanjem sopstvenog porekla, a nesigurnost, koja je izražena u predanjem naginjanju staromodnom načinu pisanja ograničeni literarnog izraza i sl., zamenjena je novom sigurnošću u sebe i sopstveno umetničko i literarno poreklo. Pitanja koja pesnik sebi postavlja bave se problemima mesta, odnosno tla na kojem se zacinje, rada i razvoja autentična kultura.

U prošlosti se priroda oko pesnika činila nepregledna. Njegovo sopstveno telo, biće, suprotstavljalo se nepoznatom prostanstvu, nastojeći da raspozna granice toga prostora, da iscrta delove pejzaža koji nisu neprijateljski raspoloženi prema njegovom prisustvu. Ogromno prostanstvo Kanade delovalo je zastrašujuće, a ponekad i pogibeljno. Ali, najveća opasnost pretila je od nepoznatog novog prostora, kad se ludilo prostanstva širilo u ludilo osamljenog čoveka prerije.

Kanada je nepoznata teritorija za ljude koji žive u njoj. Radi se ovde, naravno, o Kanadi kao predstavi pesničke imaginacije, u koju treba naseliti ne samo telo već i svest. U takvom prostoru, pesnik se gubi i opet nalazi svoj pravac, tako da je u poslednjih nekoliko decenija ovoga veka uspeo da se, sve više, održi u sebi osobenom duhovnom prostoru.

Izbor i prevod:
ZORAN JUNGIC

